

سیستم های اطلاعاتی حسابداری

نویسندگان:

دکتر مهدی مرادی

(دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد)

نعیمه بیات

اللهم صل على محمد
وآل محمد

Designed
2008 ©
mpour
version

فصل سیزدهم:

چرخه مخارج؛ خرید و پرداخت های نقدی

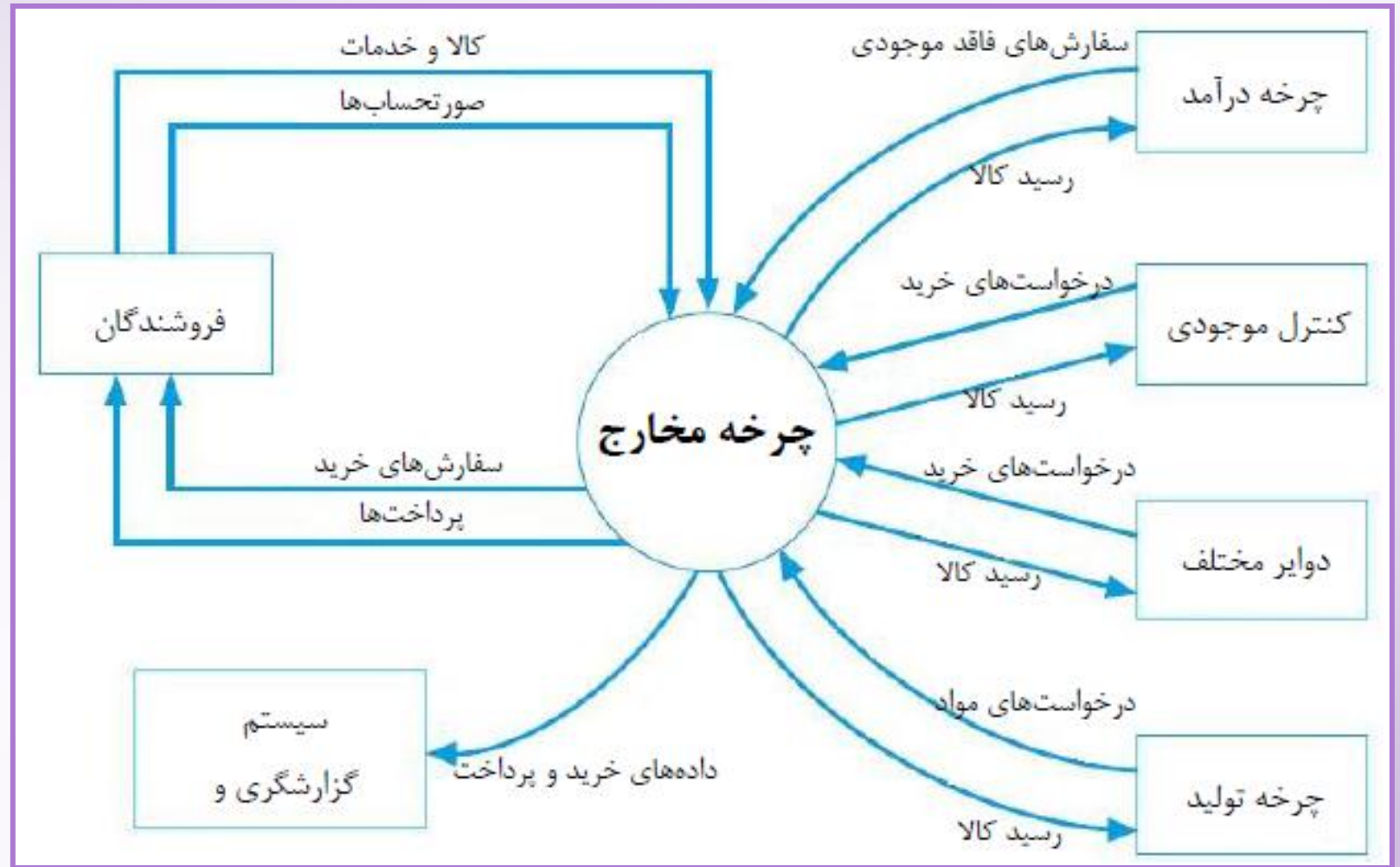
پس از مطالعه این فصل، خواننده با مفاهیم ذیل آشنا می شود:

۱. آشنایی با فعالیتهای تجاری اساسی در چرخه مخارج
۲. آشنایی با تصمیمات کلیدی لازم در چرخه مخارج و شناسایی اطلاعات مورد نیاز جهت اخذ این تصمیمات
۳. آشنایی با مزایای به کارگیری فناوریهای نوین به منظور افزایش کارایی و اثربخشی فعالیتهای چرخه مخارج
۴. شناسایی تهدیدات عمده مطرح در چرخه مخارج و ارائه روشهای کنترلی مناسب، برای مقابله با این تهدیدات

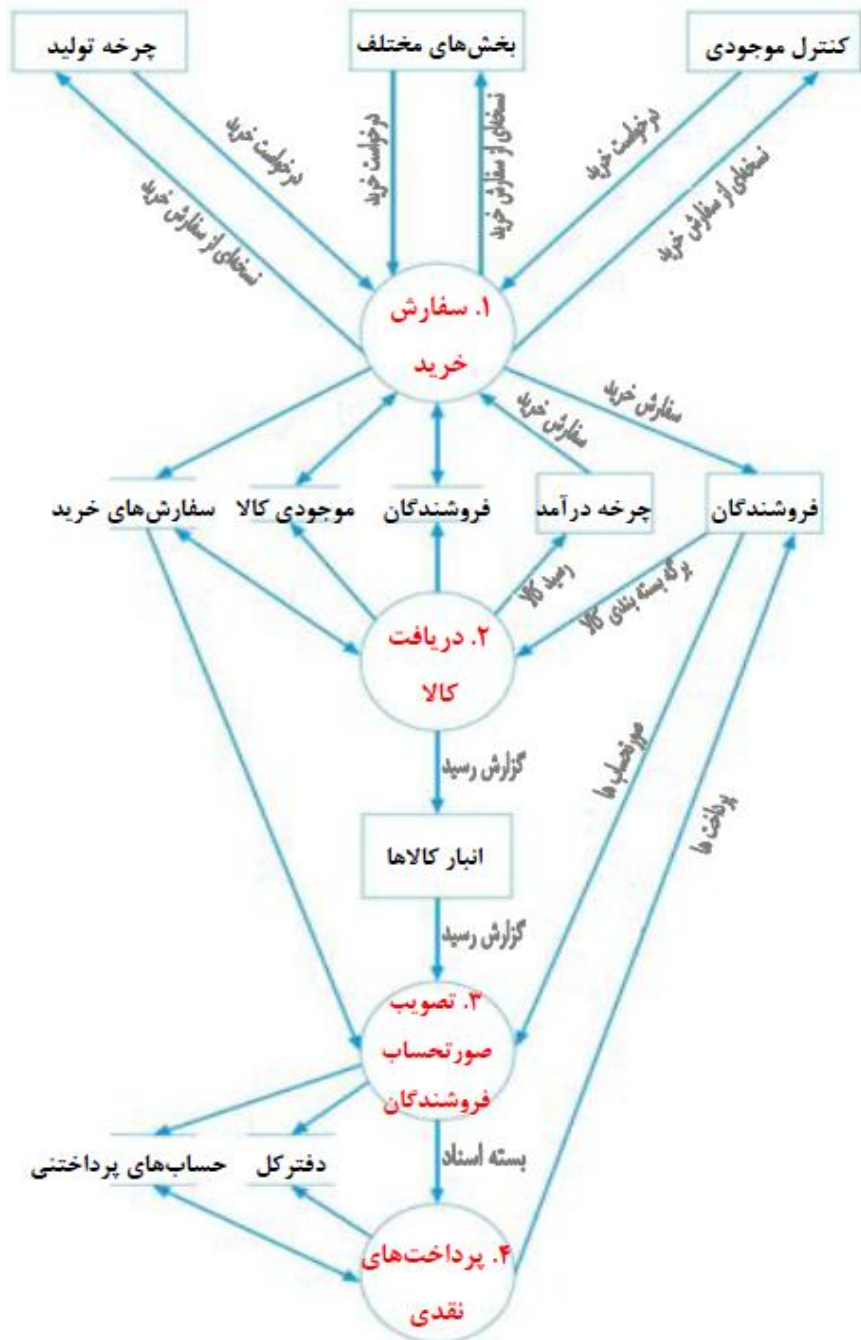
چرخه مخارج، مجموعه فعالیت‌هایی است که رویدادهای
خرید و پرداخت بهای آن را پردازش می‌نماید.

ارتباط و تعامل چرخه مخارج با سایر چرخه ها

فعالیت های اصلی چرخه مخارج

نمودار گردش داده‌های چرخه مخارج

مرحله اول: سفارش خرید

اولین مرحله در چرخه مخارج ثبت سفارشات خرید توسط
دایره مخارج است.

تهدیدها و کنترل های مرحله سفارش خرید

• کسری موجودی کالا

- استفاده از سیستم ثبت دائمی موجودی کالا و سیستم های اطلاعاتی یکپارچه
- استفاده از فناوری شناسایی از طریق امواج رادیویی

• خرید اقلام غیر ضروری

- استفاده از سیستم نگهداری دائمی حساب موجودی کالا
- رسیدگی و بازبینی سفارش خرید توسط سرپرست هر بخش
- محدود کردن دسترسی به فرم های سفید سفارش خرید
- طراحی فرم ها با سریال چاپی
- انجام متمرکز سفارشات خرید

تهدیدها و کنترل های مرحله سفارش خرید

- خرید کالا به قیمت بالا

- استفاده از فهرست قیمت

- برگزاری مناقصه

- بررسی دقیق سفارش های خرید

- بودجه بندی مناسب

- خرید کالا با کیفیت پایین

- خرید از فروشندگان مصوب

- بررسی سفارش های خرید و تجزیه و تحلیل عملکرد فروشندگان

- ملزم کردن فروشندگان برای ارائه تاسیسه های کیفیت مانند ISO 9000

تهدیدها و کنترل های مرحله سفارش خرید

- خرید کالا از فروشندگان غیرمجاز
 - محدود کردن دسترسی به لیست فروشندگان
 - انجام تغییرات با موافقت مسئولیت ارشد سازمان
 - نظارت بر عملکرد فروشندگان
- دریافت رشوه توسط ماموران خرید
 - الزامی کردن امضا بیانیه تضاد منافع توسط ماموران خرید
 - آموزش کارمندان
 - چرخش شغلی و مرفعی های اجباری
 - حسابرسی فروشندگان

مرحله دوم: رسید و انبار کردن کالا

دایره رسید کالا وظیفه دارد که کالاهای رسیده را با سفارش‌های خریدی که از مرحله قبل دریافت کرده بود، مطابقت داده و چنانچه محموله رسیده همان محموله کالاهای درخواستی بوده باشد، پس از شمارش دقیق اجازه ورود آنها را به انبار صادر کند.

تهدیدات و کنترل های مرحله دریافت کالا

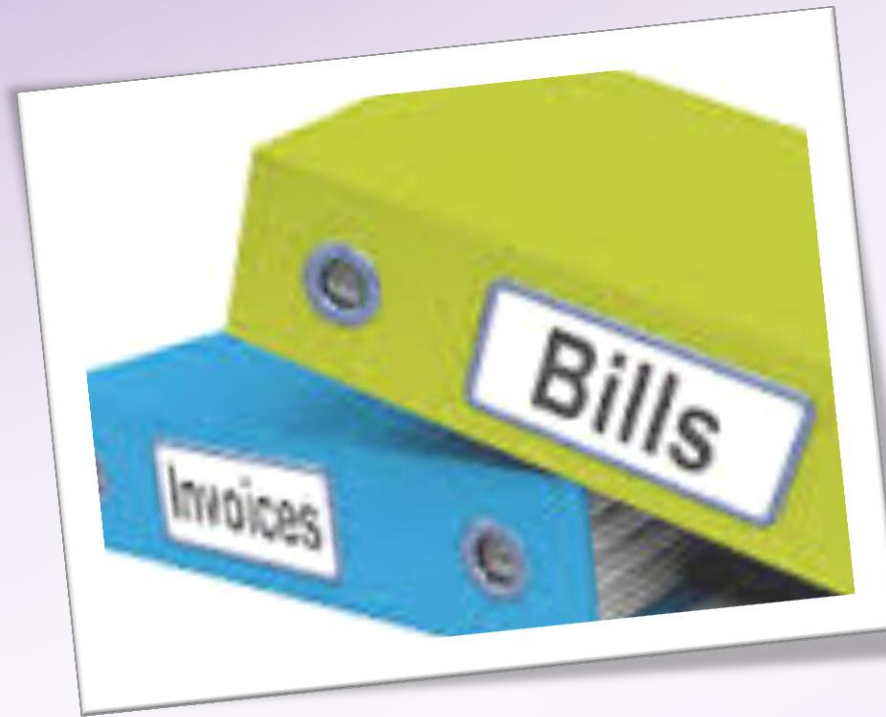
- دریافت کالای سفارش داده نشده
 - پذیرش و دریافت معموله به شرط وجود برگ سفارش خرید
- اشتباه در شمارش کالاها
 - خالی بودن ستون تعداد برای ملزم کردن کارمندان به سفارش دقیق
 - مسئول دانستن کارمندان برای کشف هرگونه مغایرت
 - استفاده از فن آوری بارکد و تکنولوژی RFID
 - استفاده از سیستم های اطلاعاتی یکپارچه

تهدیدات و کنترل های مرحله دریافت کالاها

• سرقت موجودی کالا

- تفکیک وظایف دریافت کالا و حفاظت از کالا
- کنترل دسترسی به انبار
- مستندسازی دقیق تمامی نقل و انتقالات
- استفاده از برچسب های RFID
- شمارش ادواری موجودی کالا

مرحله سوم: تصویب صورتحساب فروشندگان

هدف اصلی دایره حساب‌های پرداختی تصویب و مجاز کردن پرداخت برای کالاهایی است که واقعاً سفارش داده شده و به صورت واقعی دریافت شده اند.

تهدیدات و کنترل های مرحله تصویب صورتحساب فروشندگان

- اشتباه در صورتمسابق های فروشندگان
 - کنترل دوباره صورتمسابق های فروشندگان
 - مقایسه صورتمسابق های فروش با سفارش های خرید و گزارش رسید کالا
- اشتباه در ثبت صورتمسابق های پرداخت شده
 - استفاده از کنترل های ویرایشی و کنترل های اعتبار داده ها
 - تطبیق مانده معین حساب های پرداختنی با مانده در دفاترکل
 - استفاده از سیستم های اطلاعاتی یکپارچه

مرحله چهارم: پرداخت بهای کالاها

آخرین فعالیت چرخه پردازش رویدادهای خرید، پرداخت بهای صورت حساب های فروش است. این فعالیت توسط صندوق دار که مستقیماً زیر نظر رئیس حسابداری فعالیت می کند، صورت می گیرد.

تهدیدات و کنترل های مرحله پرداخت بهای کالاها

• پرداخت دوباره یک صورتسابق

- تصویب صورتسابق متکی به بسته اسناد
- پرداخت بر اساس نسخه اصلی صورتسابق فروشنده
- باطل نمودن صورتسابق های پرداخت شده
- انجام خودکار مراحل پرداخت صورتسابق
- عدم استفاده از تفهیفات نقدی
- تهیه بودجه های جریان نقدینگی
- پیگیری تاریخ سررسید صورتسابق ها

تهدیدات و کنترل های مرحله پرداخت بهای کالاها

• افتلاس وجوه نقد

- ایجاد امنیت فیزیکی برای چک های سفید و چک های امضا شده؛
- مسابرسی دوره ای برای تمام چک های استفاده شده توسط صندوق دار؛
- کنترل دسترسی به ترمینال های انتقال الکترونیکی وجوه؛
- استفاده از رایانه ها و جستجوگرهای امن برای انجام عملیات بانکداری الکترونیکی؛
- تنظیم یک آیین نامه و فرآیند مشخص برای نوشتن چک ها؛
- الزام وجود دو امضا برای چک هایی با مبالغ بیشتر از یک مقدار مشخص؛
- تهیه صورت مغایرت بانکی توسط شفص ثالثی که در فرآیند دریافت و پرداخت نقشی ندارد؛
- محدودیت دسترسی به فایل های داده ای فروشندگان؛
- محدودیت تعداد کارمندانی که توانایی ایجاد ثبت حساب های فروشندگان را دارند؛
- استفاده از تنخواه وجوه نقد؛
- مسابرسی سر زده وجوه تنخواه گردان.

تهدیدات و کنترل های عمومی چرخه مخارج

- داده های اصلی نادرست یا نامعتبر

- استفاده از کنترل های ویرایشی و سایر روش های کنترل اعتبار داده ها

- کنترل دسترسی به اطلاعات

- استفاده از کلمات عبور و رمزنگاری داده ها

- بازبینی تغییرات ایجاد شده در داده ها

- افشای غیرمجاز اطلاعات حساس

- ایجاد و برقراری کنترل های دسترسی

- رمزنگاری داده های حساس

تهدیدات و کنترل های عمومی چرخه مخارج

• از بین رفتن یا تفریب داده ها

– کنترل دسترسی به اطلاعات

– پشتیبان گیری منظم از فایل ها

– طرح های بازیابی خرابی سیستم

– عملکرد ضعیف

– تهیه و بررسی گزارش های عملکرد بخش های مختلف

